



Õiguskantsler

Janar Suuster
Artemis Trading OÜ
janar@artemis24.ee

Teie 06.01.2014 nr

Meie 28.01.2014 nr 6-1/140125/1400420

**Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
Relvade ja laskemoona reklaami keeld**

Lugupeetud härra Suuster

Tänan Teid mulle saadetud avalduse eest, milles tõstasite küsimuse relvade ja laskemoona reklaami keelu kohta.

Viitasite oma avalduses, et saite Tarbijakaitseametilt kirja, milles nõutakse muu hulgas relvi ja laskemoona müüvatelt ettevõtjatel oma kodulehekülgedelt relvade ja laskemoona kohta käiva info eemaldamist, kuna viimane on käsitatav reklaamina. Reklaamiseaduse § 19 aga keelab relvade ja laskemoona reklaami. Tarbijakaitseamet palus kirjas ettevõtjatel relvade ja laskemoona reklaam lõpetada, viidates vastasel juhul võimalusele alгатada ettevõtjate suhtes menetlus.

Osutasite oma avalduses, et isegi kui ettevõtte kodulehel relvade ja laskemoona reklaamimise keeldu õigeks pidada, siis samas reklaamivad teiste Euroopa Liidu (edaspidi ka *EL*) liikmesriikide kauplejad oma kodulehtedel relvi ja laskemoona edasi. Teie hinnangul peaksid EL-s kõigile ettevõtjatele olema tagatud võrdsed tingimused ettevõtlusega tegelemiseks. Teie arvates ei ole õige, et Eesti ettevõtjad pannakse relvade reklaami keelamisele ebavõrdsesse seisu võrreldes teiste liikmesriikide ettevõtjatega.

Mõistan Teie avaldust nii, et tõstatate peaaesjalikult küsimuse relvade ja laskemoona reklaami keelu kooskõlast kaupade vaba liikumise õiguse ja võrdse kohtlemise põhimõttega EL õiguse kontekstis.

Pean Teile selgitama, et kahjuks on minu pädevus Euroopa Liidu õigusesse puutuvates küsimustes piiratud. Nimelt ei ole mul pädevust vaidlustada põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse käigus Eesti õigustloovate aktide (võimalikku) vastuolu EL õigusega ning nõuda sel põhjusel Eesti õigusaktide või nende sätete kehtetuks tunnistamist.¹

¹ Vt Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 19.04.2005 otsus asjas nr 3-4-1-1-05, punktid 48–51. Kohtulahend on leitav Riigikogu kodulehelt: www.riigikohus.ee.

Soovin Teile EL õiguse kontekstis siiski selgitada järgmist. Minule teadaolevalt ei ole Euroopa Liidus relvade ja laskemoona reklaami käsitlevad reeglid ühtlustatud, s.t puuduvad ühtsed, EL õigusakti tasandil kokku lepitud õigusnormid selle kohta, kas üldse, mis tingimustel ja millistes piirides peaks relvade ja laskemoona reklaam vastavalt kas keelatud või lubatud olema.² Olukorras, kus vastavaid reegleid ei ole EL tasandil kehtestatud, on üldiselt liikmesriikidel endal võimalik otsustada, kas mõnede kaupade või teenuste reklaam peaks teatud avalikest huvidest tingitud põhjustel (nt rahvatervis, avalik kord, avalik julgeolek) olema kuidagi reguleeritud või piiratud. Arusaadavalt ei tohi liikmesriigid selliseid regulatsioone kehtestades rikkuda Euroopa Liidu õigusest tulenevaid, näiteks kaupade vaba liikumisega seonduvaid nõudeid ega diskrimineerida teiste liikmesriikide ettevõtjaid. Samas on Euroopa Kohus just seoses reklaamipiirangutega leidnud, et liikmesriikide sätted, mis seavad küll reklaamipiiranguid, kuid mida kohaldatakse samamoodi kõikide selle liikmesriigi territooriumil tegutsevate ettevõtjate suhtes ning mis mõjutavad õiguslikult ja faktiliselt ühtmoodi nii kodumaiste kui ka teistest liikmesriikides pärinevate toodete turustamist, on kooskõlas Euroopa Liidu õiguse kaupade vaba liikumise õigusega.³ Kokkuvõtvalt: kuna kaugeltki mitte kõik kaubandustegevuse reeglid ei ole EL liikmesriikides ühtlustatud ning liikmesriikidel on võimalik teatud piirides ise oma kaupade ja teenuste müügi- ning reklaamitingimusi kujundada, võibki tekkida olukord, kus osades riikides on mõned nõuded või piirangud rangemad, teistes jälle leebemad. Selline olukord ei pruugi aga iseenesest olla veel EL õiguse vastane.

Nagu juba viitasin, on minu pädevus EL õigusega seonduvates küsimustes piiratud ning ma ei saa anda lõplikku seisukohta reklaamipiirangute kooskõla kohta Euroopa Liidu õigusega. Küll on aga selles küsimuses võimalik selgust saada juba konkreetse kohtumenetluse raames⁴, kus asja lahendav kohus saab menetluse peatada ning EL õiguse tõlgendamiseks Euroopa Kohtult eelotsust küsida.

Täiendavalt soovin Teie tähelepanu juhtida veel sellele, et lisaks relvade ja laskemoona reklaami keelule näeb reklaamiseadus ette veel piiranguid mitmete teiste erinevate toodete ja teenuste reklaamile (nt lõhkematerjali ja pürotehniliste toodete, narkootilise ja psühhotropsete ainete, imiku piimasegu, tervishoiuteenuste reklaam jm). Reklaamiseaduse eelnõu seletuskirjast selgub⁵, et seadusandja on erinevate reklaamipiirangute kehtestamisel lähtunud avalikest huvidest kantud eesmärkidest – nt tarbijate huvide kaitse, avalik kord ja julgeolek, rahvatervisese kaitse jm. Kuna nimetatud põhjustel võib iseenesest ettevõtlusvabadust piirata ja ka Te ise ei tõstatanud kahtlust, et reklaamipiirangu näol on tegemist ülemäärase ja õigustamatu ettevõtlusvabaduse piiranguga, ei tuvastanud ma Teie avalduse alusel ka reklaamiseaduse §-s 19 sätestatud relvade ja laskemoona reklaamipiirangu vastuolu põhiseadusega.

² Võrdluseks toon välja, et sel moel on näiteks ühtlustatud tubakareklaami reeglid. Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/33/EÜ, 26. mai 2003, tubakatoodete reklaami ja sponsorlusega seotud õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta, ELT L 152, 20.6.2003, lk 16–19. Kättesaadav ka arvutivõrgus: <http://eur-lex.europa.eu>.

³ Vt Euroopa Kohtu 15.12.1993 otsus asjas nr C-292/92, Ruth Hünermund ja teised versus Landesapothekerkammer Baden-Württemberg ja Euroopa Kohtu 25.03.2004 otsus asjas nr C-71/02, Herbert Karner Industrie-Auktionen GmbH versus Troostwijk GmbH. Kättesaadav ka arvutivõrgus: <http://curia.europa.eu>.

⁴ Näiteks kui Te vaidlustate Tarbijakaitseameti Teie ettevõtte suhtes tehtava haldusakti.

⁵ Reklaamiseaduse eelnõu seletuskiri on kättesaadav Riigikogu kogulehel: www.riigikogu.ee.

Täna Teid veel kord minu poole pöördumast. Mul on kahju, kui minu vastus ei paku Teile oodatud lahendust. Loodan siiski, et minu selgitustest oli Teile abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Merike Saarmann 6938437
Merike.Saarmann@oiguskantsler.ee